

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları VI

Editörler

Bilge BAĞCI AYRANCI
Tuğrul Gökmen ŞAHİN

© Copyright 2024

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi AŞ'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN	Sayfa ve Kapak Tasarımı
978-625-399-892-9	Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı	Yayıncı Sertifika No
Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları VI	47518
Editörler	Baskı ve Cilt
Bilge BAĞCI AYRANCI ORCID iD: 0000-0002-9889-2777 Tuğrul Gökmen ŞAHİN ORCID iD: 0000-0003-2107-9670	Vadi Matbaacılık
Yayın Koordinatörü	Bisac Code
Yasin DİLMEN	EDU000000
	DOI
	10.37609/akya.3296

Kütüphane Kimlik Kartı

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları VI / ed. Bilge Bağcı Ayrancı, Tuğrul Gökmen Şahin.
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2024.
159s. : tablo, şekil. ; 160x235 mm.
Kaynakça ve İndeks var.
ISBN 9786253998929
1. Eğitim.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi AŞ

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖN SÖZ

Akademisyen Yayınevi yöneticileri, yaklaşık 30 yıllık yayın tecrübesini, kendi tüzel kişiliklerine aktararak uzun zamandan beri, ticarî faaliyetlerini sürdürmektedir. Anılan süre içinde, başta sağlık ve sosyal bilimler, kültürel ve sanatsal konular dahil 3100'ü aşkın kitabı yayımlamanın gururu içindedir. Uluslararası yayınevi olmanın alt yapısını tamamlayan Akademisyen, Türkçe ve yabancı dillerde yayın yapmanın yanında, küresel bir marka yaratmanın peşindedir.

Bilimsel ve düşünsel çalışmaların kalıcı belgeleri sayılan kitaplar, bilgi kayıt ortamı olarak yüzlerce yılın tanıklarındır. Matbaanın icadıyla varoluşunu sağlam temellere oturtan kitabın geleceği, her ne kadar yeni buluşların yörüngesine taşınmış olsa da, daha uzun süre hayatımızda yer edineceği muhakkaktır.

Akademisyen Yayınevi, kendi adını taşıyan **“Bilimsel Araştırmalar Kitabı”** serisiyle Türkçe ve İngilizce olarak, uluslararası nitelik ve nicelikte, kitap yayımlama sürecini başlatmış bulunmaktadır. Her yıl mart ve eylül aylarında gerçekleşecek olan yayımlama süreci, tematik alt başlıklarla devam edecektir. Bu süreci destekleyen tüm hocalarımıza ve arka planda yer alan herkese teşekkür borçluyuz.

Akademisyen Yayınevi A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Sosyal Bilgiler Dersi, Katılım Hakkı Ve Gençlerin Politik Katılımı Üzerine Bir Değerlendirme	1
	<i>Hasan BOZKAYA</i>	
Bölüm 2	Okul Rehberlik Servislerinin Fiziki Özelliklerine Göre Öğrenci Görüşleri Açısından İncelenmesi.....	11
	<i>Ahmet Ragıp ÖZPOLAT</i> <i>Mustafa KARAKAYA</i> <i>Ali Osman ARSLAN</i>	
Bölüm 3	Lise Öğrencilerinin Emoji Kullanım Düzeyleri ve Emoji Kullanımının Türkçeye Etkisi.....	25
	<i>Abdulkadir SAĞLAM</i> <i>Ömer ERBASAN</i>	
Bölüm 4	Fen Bilimleri Ders Kitaplarındaki Kimyasal Gösterimlerin Analizi	39
	<i>Hasene Esra YILDIRIR</i> <i>Büşra ÇETİN</i>	
Bölüm 5	Eğitim, Becerileri Nasıl Geliştirir? Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Uygulamalar	65
	<i>Nurcan ÜSTÜNDAĞ ŞENER</i> <i>Berna ERGÜN</i>	
Bölüm 6	Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Web 2.0 Araçlarını Kullanarak Hazırladıkları Kavram Ağlarının Geliştirilmesi	87
	<i>Yusuf ZORLU</i> <i>Fulya ZORLU</i>	
Bölüm 7	Psikolojik Danışman Öz Bakımı	103
	<i>Makbule KALI SOYER</i>	
Bölüm 8	Edgar Allan Poe'nun Kısa Hikâyelerinde Jungien Arketipler	121
	<i>Engin BÖLÜKMEŞE</i> <i>Melis Serra KETENCİ</i>	
Bölüm 9	Kapsayıcı Eğitim Ortamlarında İş Birliği: İnsan Kaynakları Yönetimi	137
	<i>Necla IŞIKDOĞAN UĞURLU</i>	

YAZARLAR

Ali Osman ARSLAN

MEM Rehber Öğretmen Uşak Şehit
Abdulkadir Kılavuz Anadolu Lisesi Proje
Okulu

Dr. Hasan BOZKAYA

Milli Eğitim Bakanlığı

Doç. Dr. Engin BÖLÜKMEŞE

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İnsan ve
Toplum Bilimleri Fakültesi, Karşılaştırmalı
Edebiyat Bölümü, Batı Dilleri ve Edebiyatları
AD

Büşra ÇETİN

Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü

Doç. Dr. Ömer ERBASAN

Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel
Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi AD

Berna ERGÜN

Özel Eğitim Uzmanı

Mustafa KARAKAYA

MEM Rehber Öğretmen Uşak Şehit
Abdulkadir Kılavuz Anadolu Lisesi Proje
Okulu

Melis Serra KETENCİ

Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi
Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Karşılaştırmalı Edebiyat AD

Prof. Dr. Ahmet Ragıp ÖZPOLAT

Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik
ve Psikolojik Danışmanlık AD

Dr. Öğr. Üyesi Abdulkadir SAĞLAM

Hakkari Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel
Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi AD

Doç. Dr. Nurcan ÜSTÜNDAĞ ŞENER

Marmara Üniversitesi

**Dr. Öğr. Üyesi Necla IŞIKDOĞAN
UĞURLU**

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli
Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Zihin
Engelliler Eğitimi AD

Doç. Dr. Hasene Esra YILDIRIR

Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim
Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi
Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD

Doç. Dr. Fulya ZORLU

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli
Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri
Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD

Doç. Dr. Yusuf ZORLU

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim
Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi
Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD

Bölüm 1

SOSYAL BİLGİLER DERSİ, KATILIM HAKKI VE GENÇLERİN POLİTİK KATILIMI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Hasan BOZKAYA¹

GİRİŞ

Demokrasi, bireylerin toplumsal ve siyasal süreçlere katılımını esas alan bir yönetim biçimidir. Bu bağlamda katılım hakkı, bireylerin siyasal süreçlerde yer alma, karar alma mekanizmalarına katılma ve toplumsal değişime katkıda bulunma imkânlarını ifade eder. Katılım hakkının etkin şekilde kullanılması, bir toplumun demokratik işleyişi açısından hayati öneme sahiptir (Örmeci, 2010). Özellikle genç bireylerin politik katılımı, demokrasinin sürdürülebilirliği ve geleceği açısından kritik bir role sahiptir. Toplumların geleceğini inşa eden genç bireylerin politik katılımı, demokratik süreçlerin sağlıklı bir şekilde işlemesi için son derece önemlidir. Politik katılım, bireylerin devletin işleyişine katkıda bulunma isteğini ve bunu gerçekleştirecek bilgiye, beceriye ve motivasyona sahip olmasını içerir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler dersi gençlere yalnızca akademik bilgiler kazandırmakla kalmaz, aynı zamanda onların politik bilinçlerini de şekillendirme potansiyeline sahiptir (Pakhuyulu, 2013). Dolayısıyla, sosyal bilgiler dersinin gençlerin politik katılımı üzerindeki etkilerini incelemek önem arz etmektedir.

Gençlerin politik katılımı, demokratik süreçlere dahil edilmeleri ve toplumun geleceği üzerinde söz sahibi olmalarını sağlayan temel bir etmendir. Gençlerin politik dağılımı, sadece toplumun açısından değil, ülkedeki doğrudan değişimlerin en önemli faktörüdür. Gençler, enerjileri, gelişmiş büyümeleri ve dinamik yapılarıyla toplumsal değişimlerde önemli bir rol oynarlar. Gençlerin politik gelişimi, demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlemesi için gereklidir (Özler, 2014). Demokrasi, halkın iradesine dayanan bir yönetim biçimidir ve bu iradenin büyümesinde toplumun her bölümünün katkısı önemlidir. Gençler, geleceklerini doğrudan ilgilendiren kararlarda söz sahibi olmalıdırlar. Onların politikasına olan ilgi ve aktifleşme, demokrasinin sürdürülebilirliği için vazgeçilmezdir. Politik

¹ Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, bozkayahasan75@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-1272-0921

artırmada etkili bir adım olacaktır. Eğitimin genç bireyler üzerindeki bu etkisi, demokratik toplumların gelişimi için kritik bir öneme sahiptir.

KAYNAKÇA

- Altınay, A. (2008). *Türkiye’de vatandaşlık eğitimi ve gençlik politikaları*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal katılma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Çam, E. (2002). *Siyaset bilimine giriş*. İstanbul: Der Yayınları.
- Çukurçayır, M. A. (2002). *Siyasal katılma ve yerel demokrasi* (2. basım). Konya: Çizgi Kitapevi.
- Dilber, F. (2013). Siyasal katılımına etki eden psikolojik faktörler ve seçmen tercihinin etkisi. *Akademik Bakış*, (35). <http://www.akademikbakis.org>
- Dilmaç, B. & Bircan, H. (2014). *Değerler ve değerler psikolojisi*. Ankara: Pegem.
- Ergil, D. (1980). *Yabancılaşma ve siyasal katılma*. Ankara: Olgaç Yayınları.
- Erikson, E. (1980). *Identity and life cycle*. New York: Norton & Company, Inc.
- Gerber, A. S., Huber, G. A., Huberty, D., & Dowling, C. (2010). Personality and political attitudes: Relationships across issue domains and political contexts. *American Political Science Review*.
- Guilford, J. (1959). *Personality*. New York.
- Gülmez, S. (2010). Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi: Sosyal bilgiler dersinin rolü. *Ankara Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Kapani, M. (1988). *Politika bilimine giriş*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karataş, Z. (2013). Politik katılım ve eğitim. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 23-34.
- Örmeci, O. (2010). Türk siyasal tarihinde gençlik. *YDemokrat Blog*. <http://ydemokrat.blogspot.com/2010/07/turk-siyasal-tarihindegenclik.html>
- Özler, H. (2014). *Siyaset psikolojisi*. Bursa: Ekin.
- Öztürk, C. (2014). *Sosyal bilgiler öğretimi ve demokratik vatandaşlık eğitimi*. İstanbul: Pegem Akademi.
- Pakhuylyu, S. (2013). Türkiye’deki gençlerin politikaya katılımını etkileyen sosyo-psikolojik unsurlar. *ODTÜ*.
- Parlak, İ. (1999). Türkiye’de gençlik ve siyaset. *Hacettepe Üniversitesi*.
- Schwartz, S. H., & Barnea, M. F. (1998). Values and voting. *The Hebrew University of Jerusalem*, 43.
- Turan, İ. (1996). *Siyasal sistem ve siyasal davranış* (4. baskı). İstanbul: Der Yayınları.
- Yılmaz, V., Bahçeci, D., & Devin, V. (2014). Gençlerin siyasi katılım. *İstanbul Bilgi Üniversitesi*.

Bölüm 2

OKUL REHBERLİK SERVİSLERİNİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİNE GÖRE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ahmet Ragıp ÖZPOLAT¹
Mustafa KARAKAYA²
Ali Osman ARSLAN³

GİRİŞ

Psikolojik danışma en basit tarifıyla bir bireyin başa çıkamadığı bir problem için bir profesyonelden yardım alma sürecini içerir. Okullarda önleyici rehberlik hizmetleri kapsamında sunulan okul rehberlik servisleri de bu işin bir parçasıdır. Bu bağlamda okul rehberlik servislerinin dizaynı ve fiziki özellikleri öğrencilerin hem psikolojik durumları hem de gelişimsel özellikleri üzerinde dolaylı olarak etkilidir denilebilir. Bu noktada psikolojik danışma odalarının fiziki özellikleri ile ilgili alan yazınında yapılan çalışmalar vardır. Bu çalışmalara göre psikolojik danışma odalarının özellikleri bireyin ruhsal sağlığı üzerinde etkilidir (Gross, Sasson, Zarhy, & Zohar, 1998). Anthony & Watkins, (2002)' de yaptıkları çalışmada psikolojik danışma odalarının mobilyaları, duvardaki tabloları, odanın aydınlatması ve genel görünümüne ilişkin özelliklerinin bireylerin psikolojileri üzerinde etkili olduğunu ifade etmektedir. Yine Miwa and Hanyu (2002) deki Japonya da ki çalışmasında danışanların odadaki atmosfere dikkat ettiklerini belirtmişleridir. Danışanların problemlerini getirdikleri ortamda kendilerini rahat hissetmeleri, onların problemlerini ifade etmeleri ve kendilerini rahatça açabilmeleri açısından önemlidir. Alan yazında yapılmış diğer çalışmalar incelendiğinde; (Maslow & Mintz, 1956, Kasmar, Griffin, & Mauritzzen, 1968; Chaikin ve diğerleri., 1976; Locasso, 1988;) bu alanda ilk olma özelliği taşıyan

¹ Prof. Dr. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi/Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık AD, arozpolat@erzincan.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-2861-1490

² MEM Rehber Öğretmen Uşak Şehit Abdulkadir Kılavuz Anadolu Lisesi Proje Okulu karakayamustafa7373@gmail.com, ORCID iD: 0009-0000-3602-0394

³ MEM Rehber Öğretmen Uşak Şehit Abdulkadir Kılavuz Anadolu Lisesi Proje Okulu aliosmanpdr@gmail.com, ORCID iD: 0009-0007-3669-7064

servislerinin fiziki özellikleri altında bireyin fenomenolojik dünyasında etkili olan değişkenlerden birisi olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda da okul rehberlik servislerinin sıradan veya gelişigüzel tefriş edilmesinden ziyade bu hizmetten faydalanacak bireylerden belki yıl içinde veya yıl sonunda görüşler alınarak dizayn edilmesi bunun için okul aile birliklerinin de bu işin içine dahil edilmesi ve böylece okul-öğrenci-aile üçgeninin de oluşturulması rehberlik servislerinin hizmet kalitesini ve hizmet niteliğini artıracağı söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Anthony, K. H., & Watkins, N. J. (2002). Exploring pathology: Relationships between clinical and environmental psychology. In R. B. Bechtel & A. Churchman (Eds.), *Handbook of environmental psychology* (pp. 129-146). New York: John Wiley.
- Chaikin, A. L., Derlega, V. J., & Miller, S. J. (1976). Effects of room environment on self-disclosure in a counseling analogue. *Journal of Counseling Psychology*, 23(6), 479-481. <https://doi.org/10.1037/h0078127>
- Gross, R., Sasson, Y., Zarhy, M., & Zohar, J. (1998). Healing environment in psychiatric hospital design. *General Hospital Psychiatry*, 20(2), 108-114. [https://doi.org/10.1016/S0163-8343\(98\)00008-8](https://doi.org/10.1016/S0163-8343(98)00008-8)
- Jonauskaite, D., Epicoco, D., Al-Rasheed, A. S., Aruta, J. J. B. R., Bogushevskaya, V., Brederoo, S. G., ... & Mohr, C. (2024). A comparative analysis of colour-emotion associations in 16-88-year-old adults from 31 countries. *British Journal of Psychology*, 115(2), 275-305. <https://doi.org/10.1111/bjop.12548>
- Karaküçük, S. (2010). Okul rehberlik servislerinin fiziksel/mekânsal koşullarının incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 421-440.
- Kasmar, J. V., Griffin, W. V., & Mauritzen, J. H. (1968). Effect of environmental surroundings on outpatients' mood and perception of psychiatrists. *Journal of Consulting & Clinical Psychology*, 32(2), 223-226. <https://doi.org/10.1037/h0025659>
- Locasso, R. M. (1988). The influence of a beautiful versus an ugly room on ratings of photographs of human faces: A replication of Maslow and Mintz. In J. L. Nasar (Ed.), *Environmental aesthetics: Theory, research, and applications* (pp. 134-143). New York: Cambridge University Press.
- Maslow, A., & Mintz, N. (1956). Effects of esthetic surroundings: I. Initial effects of three esthetic conditions upon perceiving "energy" and "well-being" in faces. *Journal of Psychology*, 41(1), 247-254. <https://doi.org/10.1080/00223980.1956.9713085>
- Miwa, Y., & Hanyu, K. (2002). The classification of counseling-rooms based on the components of interior. In *Proceedings of the 33rd Annual Conference of the Environmental and Design Research Association* (pp. 108-111).
- Miwa, Y., & Hanyu, K. (2006). The effects of interior design on communication and impressions of a counselor in a counseling room. *Environment and Behavior*, 38(4), 484-502. <https://doi.org/10.1177/0013916505281572>
- Ward Creswell, J. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev., 3. baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Bölüm 3

LİSE ÖĞRENCİLERİNİN EMOJİ KULLANIM DÜZEYLERİ VE EMOJİ KULLANIMININ TÜRKÇEYE ETKİSİ

Abdulkadir SAĞLAM¹
Ömer ERBASAN²

GİRİŞ

Teknolojinin hızla ilerlemesi ve hayatımızın pek çok alanına yenilikler getirmesi, iletişim biçimlerini de doğrudan etkilemektedir. Günümüzde cep telefonlarının yaygınlaşmasıyla internete erişim kolaylaşmış, bu da yazılı mesajlaşmanın kullanımını artırmıştır. Ancak, yazılı iletişimde duygusal unsurların doğru şekilde aktarılmasının zor olduğu, geçmişten beri sıkça dile getirilen bir sorundur (Rice & Love, 1987). İletişimde bulunan bireyin en temel amaçlarından biri, duygu ve düşüncelerini karşı tarafa en etkili biçimde iletmektir. Bu bağlamda, yazılı iletişimdeki eksiklikleri gidermeye yönelik çeşitli çalışmaların yapılması kaçınılmaz hale gelmiştir.

Yüz yüze iletişimde, duyguların aktarımını kolaylaştıran ses tonu, jest ve mimik gibi unsurlar yazılı mesajlarda genellikle yer almaz. Bu boşluğu doldurmak amacıyla son yıllarda emoji adı verilen simgeler yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Emoji terimi, Japoncada “resim” anlamına gelen ‘e’ ve “karakter” anlamındaki ‘moji’ kelimelerinin birleşiminden oluşur. Emojiler; yüz ifadeleriyle duyguları ifade etmenin yanı sıra, hayvanlar, hava durumu, binalar ve yiyecek-içecek gibi kavramları da görsel olarak temsil eden küçük simgeler olarak tanımlanabilir (Kitamura & Satō, 2009; akt. Toksöz & Kahraman, 2017: 249).

Emojilerin tarihsel gelişimini anlamak için, onları önceleyen emoticon kavramına da değinmek gerekir. Emoticon kelimesi, İngilizce’de “duygu” anlamına gelen “emotion” ve “ikon” anlamına gelen “icon” sözcüklerinin birleşiminden türemiştir. Emoticonlar, yazı karakterlerinin düzenlenmesiyle oluşturulan ve

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi AD, saglam6888@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3023-5751

² Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi AD, omererbasan20@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-7852-2747

ÖNERİLER

Araştırmamızda elde edilen sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Öğrencilere emojileri fazla kullanmanın zararlarını anlatacak etkinliklere yer verilmelidir.
- Öğrencilere dilimize sahip çıkmanın öneminin kavratılmasına yönelik çalışmalar düzenlenmelidir.
- Sosyal medya ve emojilerin doğru kullanımına yönelik çalışmalara yer verilmelidir.
- Benzer çalışmalar daha fazla öğrenci ya da öğretmenlerin de katılımıyla daha geniş yelpazeli yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Anık, C., Kırık, A. M., & Soncu, A. G. (2017). Sosyal medyanın göstergebilimsel dili: Emojiler. *Online Academic Journal of Information Technology*, 26(8), 41-53. <https://doi.org/10.1234/oajit.26.8.41-53>
- Çeken, B., Aypek Aslan, A., & Tuğrul, D. (2017). İletişimde emoji kullanımı ve incelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Dergisi*, 6(16), 91-105.
- Derks, D., Arjan, E. R., & Von Grumbkow, J. (2007). Emoticons and social interaction on the internet: The importance of social context. *Computers in Human Behavior*, 23(1), 842-849. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2004.11.013>
- Emogi Research Team. (2015). 2015 Emoji Report. Retrieved from <https://www.emogiresearch.com/emoji-report>
- Gökaliiler, E., & Saatçioğlu, E. (2016). Reklamlarda emoji kullanımı: Emoji içerikli reklamlara yönelik tüketicilerin tutumlarının belirlenmesi üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 19(2), 63-91.
- Kitamura, H., & Satō, S. (2009). Keitai mēru e no emoji fuyo ga joshi daigakusei no inshō keisei ni ataeru kōka. *Kanjō Shinri-Gaku Kenkyū*, 17(2), 148-156.
- Kurtoğlu, R., & Özbölük, T. (2017). Görsel iletişim çağında markaların emojiye adaptasyonu. *The Journal of Academic Social Science*, 29(4), 144-155.
- Fikri Muhim. (2015). Digital Age Emojiler Araştırması.
- Parsa, A. F., Kuruoğlu, H., & Aytaş, S. (2016). Yeni medya dijital göstergeler evrenine bir bakış. In *I. Uluslararası Görsel Sanatlar ve Estetik Sempozyumu*, 25-28 Ağustos, Greece-Chios.
- Rezabek, L. L., & Cochenour, J. J. (1998). Visual cues in computer-mediated communication: Supplementing text with emoticons. *Journal of Visual Literacy*, 18(1), 201-215.
- Rice, R. E., & Love, G. (1987). Electronic emotion: Socioemotional content in a computer-mediated communication network. *Communication Research*, 14(1), 85-108. <https://doi.org/10.1177/009365087014001005>
- Toksöz, L., & Kahraman, C. (2017). Türk üniversite öğrencilerinin emoji algısı. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi-Humanitas*, 5(9), 247-256.
- YouGov. (2015). May 30 - June 1, 2015 Report.
- URL-1. (2024). Emoji creator Shigetaka Kurita. Retrieved April 21, 2014, from <https://İ-D.Vice.Com/Jp/Article/Emoji-Creator-Shigetaka-Kurita>

Bölüm 4

FEN BİLİMLERİ DERS KİTAPLARINDAKİ KİMYASAL GÖSTERİMLERİN ANALİZİ

Hasene Esra YILDIRIR¹
Büşra ÇETİN²

GİRİŞ

Görselleştirme kelimesi, bilgilerin tablolar, diyagramlar, modeller ve grafikler biçiminde sistematik ve odaklanmış görsel gösterimini ifade eder (Tuft, 2001, akt. Akaygün, 2018). Gösterim ise bir kavram veya olguyu farklı görsel ve işitsel öğelerle betimlemektir (Kurnaz, 2011). Gösterimler, var olanı somutlaştırarak ifade eden yapılar olup soyut kavramları somutlaştırarak öğrenmeye yardımcı olur (Kapıcı, 2014). Gösterimlerle, bir kavram ya da olgu farklı açılardan ifade edilebilir (Zou, 2000) ve önemli farklılıklar kısa ve kalıcı şekilde vurgulanabilir (Demirci, Karaca & Çirkinoğlu, 2006).

Kimyadaki gösterimler, öğrencilerin, öğretmenlerin ve kimyagerlerin soyut olan kimyasal kavramlarla akıl yürütmelerini sağlayan araçlardır (Nelsen, Farheen & Lewis, 2024). Görünen ve görünmeyen kimyasal olaylar hakkında bilgi aktardıkları için kimyasal gösterimler önemli bir yere sahiptir. Kimyasal gösterimler, kimyasal olaylarda yer alan yapıları, davranışları veya süreçleri temsil ederler (Akaygün, 2018). Johnstone (1993) kimyasal olayların anlaşılmasını kolaylaştırmak için gösterimler arasında Şekil 1'de görülen üç ilişkiyi tanımlamıştır: makroskobik, altmikroskobik ve sembolik. Hinton ve Nakhleh (1999) göre, makro, alt mikro ve sembolik gösterimlerin her biri kimyasal reaksiyonların çeşitli yönlerini göstermek için uygun araçlardır (akt: Davidowitz & Chittleborough, 2014). Birçok araştırmacı, müfredat geliştiricisi ve ders kitabı yazarları bunu bir çerçeve olarak kullanmıştır (Gilbert & Treagust, 2009).

* Bu çalışma ikinci yazarın birinci yazar danışmanlığında gerçekleştirdiği yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

¹ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD, epoyraz@balikesir.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9691-3730

² Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, busra9618@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-8539-3883

KAYNAKÇA

- Akaygün, S. (2018). Visualizations in high school chemistry textbooks used in Turkey. In *International perspectives on chemistry education research and practice*, 111-127. American Chemical Society.
- Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (2007). *Qualitative research for education: An introduction to theories and methods*. Pearson A & B.
- Cheng, M. M. W., & Gilbert, J. K. (2014). Teaching stoichiometry with particulate diagrams—linking macro phenomena and chemical equations. *Science Teachers' Use of Visual Representations*, 123-143.
- Chittleborough, G., & Treagust, D. (2008). Correct interpretation of chemical diagrams requires transforming from one level of representation to another. *Research in Science Education*, 38(4), 463-482.
- Çiğdem, Ç., Minoğlu Balçık, G. & Karaca, Ö. (2018). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 6.sınıf fen bilimleri ders kitabı*. Sevgi Yayıncılık.
- Daubenmire, P. L. (2014). *Using multiple representations to resolve conflict in student conceptual understanding of chemistry*. University of California, Berkeley.
- Davidowitz, B., & Chittleborough, G. (2009). Linking the macroscopic and sub-microscopic levels: Diagrams. In *Multiple representations in chemical education* (pp. 169-191). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Demircan, G. (2019). *Kimyasal gösterimler: Ders kitaplarında kullanımı ve öğrenmedeki rolü*. Yüksek lisans tezi. Zonguldak: Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Demirci, N., Karaca, D. & Çirkinoğlu, A.G. (2006, 7-9 Eylül). Üniversite öğrencilerinin grafik anlama ve yorumlamaları ile kinematik başarıları arasındaki ilişki [Sözlü sunum]. VII. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Ankara, Türkiye.
- Demirdöğen, B. (2017). Examination of chemical representations in Turkish high school chemistry textbooks. *Journal of Baltic Science Education*, 16(4), 472-499.
- Driver, R., Guesne, E., & Tiberghien, A. (1985). Some features of childrens ideas and their implications for teaching. *Children's Ideas in Science*, 193-201
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2006). *How to desing evaluate research in education*. Mcgraw Hill.
- Gabel, D. (1999). Improving teaching and learning through chemistry education research: A look to the future. *Journal of Chemical Education*, 76(4), 548-554.
- Gilbert, J. K., & Treagust, D. F. (2009). *Multiple representations in chemical education*. 4,1-8. D. F. Treagust (Ed.). Dordrecht: Springer.
- Gkitzia, V., Salta, K., & Tzougraki, C. (2011). Development and application of suitable criteria for the evaluation of chemical representations in school textbooks. *Chemistry Education Research and Practice*, 12(1), 5-14.
- Han, J., & Roth, W. M. (2006). Chemical inscriptions in Korean textbooks: Semiotics of macro-and microworld. *Science Education*, 90(2), 173-201.
- Jong, O. D., Van Driel, J. H., & Verloop, N. (2005). Preservice teachers' pedagogical content knowledge of using particle models in teaching chemistry. *Journal of Research in Science Teaching: The Official Journal of the National Association for Research in Science Teaching*, 42(8), 947-964.
- Johnstone, A. H. (1991). Why is science difficult to learn? Things are seldom what they seem. *Journal of Computer Assisted Learning*, 7(2), 75-83.

- Johnstone, A. H. (1993). The development of chemistry teaching: A changing response to changing demand. *Journal of Chemical Education*, 70(9), 701-705.
- Johnstone, A. H. (2000). Teaching of chemistry-logical or psychological? *Chemistry Education Research and Practice*, 1(1), 9-15.
- Kapıcı, H. Ö. (2014). *Ortaokul fen ve teknoloji ders kitaplarındaki maddenin tanecikli yapısı ile ilgili görsellerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kapıcı, H. Ö., & Savaşçı-Açıklan, F. (2015). Examination of visuals about the particulate nature of matter in Turkish middle school science textbooks. *Chemistry Education Research and Practice*, 16(3), 518-536.
- Khine, M.S. & Liu, Y. (2017). Descriptive Analysis of the Graphic Representations of Science Textbooks. *European Journal of STEM Education*, 2(3), 06. <https://doi.org/10.20897/ejsteme/81285>
- Kılıç, A. & Seven, S. (2002). *Konu Alanı ve Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Kozma, R., & Russell, J. (2005). Students becoming chemists: Developing representation competence. *Visualization in Science Education*, 121-145.
- Kurnaz, M. A. (2011). *Enerji konusunda model tabanlı öğrenme yaklaşımına göre tasarlanan öğrenme ortamlarının zihinsel model gelişimine etkisi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından elde edildi. (Tez no: 300383).
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. SAGE publications.
- Nelsen, I., Farheen, A., & Lewis, S. E. (2024). How ordering concrete and abstract representations in intermolecular force chemistry tasks influences students' thought processes on the location of dipole-dipole interactions. *Chemistry Education Research and Practice*, 25, 815-832.
- Nyachwaya, J. M., & Wood. (2014). Evaluation of chemical representations in physical chemistry textbooks. *Chemistry Education Research and Practice*, 15(4), 720-728.
- Pantazi, G., & Tsaparlis, G. (2017, August). Images and hyperlinks in the Greek lower-secondary chemistry e-books. *Conference Dublin City University*. Ireland.
- Philipp, S. B., Johnson, D. K., & Yeziarski, E. J. (2014). Development of a protocol to evaluate the use of representations in secondary chemistry instruction. *Chemistry Education Research And Practice*, 15(4), 777-786.
- Seyrek, A., Türker, S., Bozkaya, T. & Üçüncü, Z. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 7. sınıfların bilimleri ders kitabı*. Tutku Yayıncılık.
- Shehab, S. S., & BouJaoude, S. (2017). Analysis of the chemical representations in secondary Lebanese chemistry textbooks. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 15(5), 797-816.
- Taber, K. S. (2009). Learning at the symbolic level. In *Multiple representations in chemical education* (pp. 75-105). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Taber, K. S. (2013). Revisiting the chemistry triplet: Drawing upon the nature of chemical knowledge and the psychology of learning to inform chemistry education. *Chemistry Education Research and Practice*, 14(2), 156-168.
- Talanquer, V. (2011). Macro, submicro, and symbolic: The many faces of the chemistry "triplet". *International Journal of Science Education*, 33(2), 179-195.
- Treagust, D. F., Chittleborough, G., & Mamiala, T. (2003). The role of submicroscopic and symbolic representations in chemical explanations. *International Journal of Science Education*, 25(11), 1353-1368.

- Tulip, D., & Cook, A. (1993). Teacher and student usage of science textbooks. *Research in Science Education*, 23(1), 302-307.
- Upahi, J. E., & Ramnarain, U. (2019). Representations of chemical phenomena in secondary school chemistry textbooks. *Chemistry Education Research and Practice*, 20(1), 146-159.
- Ünver, E., Yancı, M. V. & Arslan, Z. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 5.sınıf fen bilimleri ders kitabı*. SDR Dikey Yayıncılık.
- Wu, H.K., & Shah, P. (2004). Exploring visuospatial thinking in chemistry learning. *Science Education*, 88(3), 465-492.
- Yancı, M. V. (2019). *Ortaokul ve imam hatip ortaokulu 8.sınıf fen bilimleri ders kitabı*. SDR Dikey Yayıncılık.
- Yıldırım, A. (2019). *Ders kitaplarındaki kimyasal gösterimlerin öğretmen adaylarının algılamaları kapsamında incelenmesi*. Yüksek lisans tezi. Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, H. E., & Yıldırım, A. (2023). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının kimyasal gösterimlerle ilgili anlayışlarının incelenmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 164-185.
- Zou, X. (2000). *The use of multiple representations and visualizations in student learning of introductory physics: An example from work and energy documents*. Thesis (PhD) The Ohio State University, Columbus, Ohio.

Bölüm 5

EĞİTİM, BECERİLERİ NASIL GELİŞTİRİR? SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE ÖRNEK UYGULAMALAR

Nurcan ÜSTÜNDAĞ ŞENER¹
Berna ERGÜN²

GİRİŞ

İlkokul, akademik ve sosyal hayatın zeminini oluşturur. İlkokul sürecinde elde edilen bilgi ve beceriler bireyin yaşamında büyük öneme sahiptir. Kapsam ve hedefleri açısından öğrencinin hem okulda hem de yaşamı boyunca kullanabileceği kavram, bilgi ve beceriyi içerisinde barındıran, tarih, coğrafya, hukuk, psikoloji, felsefe, ekonomi gibi farklı bilim alanlarını içeren sosyal bilgiler de özellikle beceri öğretimi bağlamında temel eğitimin dinamiklerinden birisi olarak ön plana çıkmaktadır.

İlkokul sosyal bilgiler programında kazandırılması hedeflenen beceriler; araştırma, kanıt kullanma, karar verme, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, yenilikçi düşünme, empati, özdenetim, iş birliği, sosyal katılım, mekânı algılama, harita kullanma, konum analizi, tablo grafik diyagram çizme ve yorumlama, finansal okur yazarlık olarak sayılabilir (MEB, 2018). “Elinden iş gelme durumu, ustalık, maharet” (sözlük.gov.tr. Er:08.06.2023) anlamı içeren beceri kavramı sanılanın aksine ezberlemeyi değil, “yapabilmeyi, uygulamayı” ifade eder. Bu doğrunun bilinmesi öğrenci açısından da öğretmen açısından da önemlidir. Öğretmen, bilginin beceriye nitelikli dönüşümü sürecinde yapılandırmacı eğitimin temelini oluşturan aktif öğrenme yöntemlerini kullanmalıdır. Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersi kapsamındaki becerileri kazandırmak için söz konusu becerileri bilmeleri, öğretim süreci içinde beceriyi kazandıracak uygun yöntem ve teknikleri seçebilmeleri, beceri kazandırılmasında önemlidir.

¹ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, nsener@marmara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-1987-1717

² Özel Eğitim Uzmanı, berna.e@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-0234-9279

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar-B Planı

Değerlendirme etkinliğinde öğrencilere bir kontrol listesi verilir. Alışveriş öncesi, sırası ve sonrasında yapılabileceklerle ilgili tartışma bu kontrol listesine yazılıp anlatım liste üzerinden yapılır.

SONUÇ

Sosyal bilgiler dersi, temel hedefi olan “etkin vatandaş yetiştirmek” noktasında, salt ezbere dayalı bilgi veren yöntemler değil, öğrencilerin aktif katılımı ile bilgiyi kendilerinin oluşturduğu yöntemleri de ağırlıklı olarak kullanarak, derste edinilenlerin hayata geçirilmesini sağlayacak fırsatlar sunmaktadır. Tarih, coğrafya, psikoloji, sosyoloji, hukuk, ekonomi gibi birçok disiplini bünyesinde toplayan ders, bu disiplinlere ait bilgi ve becerilerin bütünleşik ve etkin kullanımını hedeflemektedir.

MEB (2018), programına göre ilkokul dördüncü sınıfta öğrencilere kazandırılması gereken beceriler araştırma, kanıt kullanma, karar verme, zaman ve kronolojiyi algılama, değişim ve sürekliliği algılama, yenilikçi düşünme, empati, özdenetim, iş birliği, sosyal katılım, mekânı algılama, harita kullanma, konum analizi, tablo grafik diyagram çizme ve yorumlama, finansal okur yazarlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Beceri, yapabilmeyi içerir. O halde bu becerilerin kazandırılması için ise öğrencilere derste beceriyi kullanma şansı tanınmalıdır. Ders içi yapılacak öğrenme etkinlikleri, kullanılacak yöntem ve teknikler becerinin kullanılmasına müsaade etmelidir. Öğretmenlerin sosyal bilgiler dersinde hangi becerilerin, nasıl kazandırılacağını bilmesi ve bunu sınıf içinde uygulayabilmesi gerekmektedir. Aktif öğrenme yöntemlerinde her ne kadar bilgiyi öğrenci oluştursa da öğretmenin sınıf ortamını hazırlaması, uygun yöntem teknik ve materyalleri seçmesi, süreçte öğrencilere rehberlik etmesi hayati önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi
- Akbaba, B. & Aksoy, B. (2019). *Giriş, Sosyal Bilgilerde Beceri Eğitimi*. B. Aksoy, B. Akbaba, B. Kılcan (Ed.). *Sosyal Bilgilerde Beceri Eğitimi içinde* (s 9-17). Ankara: Pegem Akademi
- Alkan Dilbaz, G., Yanpar Yelken, T. & Özgelen, S. (2016). Araştırma temelli öğrenmenin fen ve teknoloji dersine yönelik tutum ve araştırma becerileri üzerindeki etkisi. *İlköğretim Online*, 15(2), 708-722.

- Aykaç N. (2009). *Öğretme ve öğrenme sürecinde aktif öğretim yöntemleri*. Ankara: Naturel Yayıncılık
- Bağdatlı, M. İ. (2010). Kâzım Karabekir'in uygulamalarında yaşayarak öğrenme ve eğitici drama. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 23, 121-140.
- Başar, M., Doğan, M. C., Şener, N., Uzun, Ö. & Topal, H. (2018). İlkokulda öğretmen öğrenci iletişimi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (1), 1-17.
- Başar, M., Gurkan, H., Avcı, A., Sökmen Bedel, N., Aktaş, A., Gündüz, M. & Soylu, A. (2021). Özel/minik mucitler 4007 tübitak bilim şenliği programının öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *Araştırma ve Deneyim Dergisi*, 6 (2), 122-138.
- Baykara, N. (2006). *Sosyal bilgiler dersinin düşünme becerileri açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Brubacher, J. S. & Büyükdüvenci, S. (2019). Eğitimin amaçları. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 16 (1) , 413-426 .
- Canbaba, Z. (2020). Kitap incelemesi: sosyal bilgilerde beceri eğitimi. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1 (1), 34-39 .
- Coşkun, D., Kodal, T. & Ersoy, A. (2022). Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (55), 129-154 .
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (3), 969-990 .
- Demiralp, N. (2006). Coğrafya eğitiminde harita ve küre kullanım becerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (3), 323-343.
- Demirel, Ö. (2015). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2) , 77-96 .
- Doğanay, T., Kabapınar, Y. & Sarıcan, E. (2022). Şanlıurfa'nın köy ilkokulunda görsel yüküyle empati becerisini geliştirmek: bir eylem araştırması . *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55 (55), 62-86.
- Ermeş, B. (2022). Sosyal bilimlerde tablo, grafik ve şema kullanımı. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 51 (Özel sayı 1), 223-237.
- Fer S. & Cırık İ. (2007). *Yapılandırmacı öğrenme kuramdan uygulamaya*. İstanbul: Morpa Yayınları
- Goleman, D. (2016). *Duyusal zeka*. Çev: Banu Seçkin Yüksel. İstanbul: Varlık Yayınları
- Gönenç, S. & Açıkalın, M. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretiminde karşılaştıkları sorunlar ve bunlara getirdikleri çözüm önerileri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (1), 26-41.
- Güleryüz, H. (2004). *Yaratıcı öğrenme yaşantıları yaratıcı öğrenme ortamları*. Yaratıcı Eğitim ve Çoklu Zekâ Uygulamaları içinde (s. 87-147). Ankara: Artım Yayınları.
- Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, TÜBAR-XXXII, 127-146.
- Kılıç, İ. & Özel, M. (2015). Proje tabanlı öğrenme yönteminin fen ve teknoloji derslerinde uygulamaları hakkında öğretmen ve veli görüşlerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 5 (2), 7-20.
- Kiras, B. & Akçay B. B. (2016). Yedinci sınıf vücudumuzda sistemler ünitesinin öğretiminde aktif öğrenme yöntemi uygulamalarının öğrencilerin bilimsel yaratıcılığına etkisi. *International Journal of Active Learning*, 1(2), 1-20.

- MEB (2018). *Sosyal bilgiler öğretim programı*. Ankara
- McCaslin, N. (2016a). *Bir Öğretim yöntemi (aracı) olarak drama*. P. Özdemir Şimşek (Ed.), İ. Metinnam & Z. Özer (Çev.). *Yaratıcı drama sınıf içinde ve dışında*. Ankara: Nobel
- McCaslin, N. (2016b). *doğaçlama: karakterler hareket ediyor ve konuşuyor*. P. Özdemir Şimşek (Ed.), N. Aykaç (Çev.). *Yaratıcı drama sınıf içinde ve dışında*. Ankara: Nobel
- McCaslin, N. (2016c). *Pantomim: sonraki adım*. P. Özdemir Şimşek (Ed.), N. E. Beştepe (Çev.). *Yaratıcı drama sınıf içinde ve dışında*. Ankara: Nobel
- Pala, Ş. M. & Başbüyük, A. (2019). Matematik becerisinin sosyal bilgiler derslerindeki harita grafik ve tablo okuma becerilerine etkisi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3 (1) , 41-56.
- Otuz, B., Görkaş-Kayabaşı, B. & Ekici, G. (2018). 2017 sosyal bilgiler dersi öğretim programının beceri ve değerlerinin anahtar yetkinlikler açısından analizi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11 (4), 944-972.
- Önder, A. (2008). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları
- Öztürk, C. & Kafadar, T. (2020). 2018 sosyal bilgiler öğretim programının değerlendirilmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 10 (1), 112-126 .
- Sarıcan, E. (2021). Are the learning styles of elementary school students related to their academic success? A study of mixed research methods. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8 (4), 110-124.
- Şahin, Ç. & Çakmak, N. (2016). Altı şapkalı düşünmeye ve örnek olaya dayalı çalışma yapılarının eleştirel düşünme becerisi açısından incelenmesi: Isı ve sıcaklık. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi Kısım C: Kimya Eğitimi*, 1 (1), 31-62.
- Şahin, E. (2016). *Kanıt temelli tarih öğretiminde öğrencilerin kanıt kullanma becerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sinop: Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şen, Ş. & Yılmaz, A. (2013). İşbirlikçi öğrenmenin kavramsal değişim üzerindeki etkisi: Bir meta analiz çalışması. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1 (1) , 21-32.
- Şişman, M. (2019). *Eğitime giriş*. Ankara: Pegem Akademi
- Taneri, A. (2022). Öz denetim değerinin insan hakları yurttaşlık ve demokrasi ders kitabı metinlerinde bulunma durumunun incelenmesi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (2), 590-599.
- Taş, H. İ. (2008). Coğrafi beceriler ve bunları öğrencilere kazandırma yolları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 13 (20) , 45-58.
- Tangülü, Z. , Tosun, A. & Topkaya, Y. (2015). Ortaokul 7.sınıf öğrencilerin sosyal bilgiler dersi değişim ve sürekliliği algılama beceri düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4) , 348-357.
- Taşkıran, C., Baş K., Bulut, B. (2016). Sosyal bilgiler dersinin kendine özgü becerilerinin kazandırılma düzeyi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 1-19.
- Tekin, S. & Ulaş, A. (2016). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin karar verme becerilerine ilişkin bir araştırma. *Qualitative Studies*, 11 (3), 27-38.
- Vural, B. (2004). *Öğrenci merkezli eğitim ve çoklu zekâ*. İstanbul: Hayat
- Yıldırım, M. (2019). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin aktif öğrenme yöntemlerini kullanma durumları. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 183-204.

İnternet Kaynakları

Sozluk.gov.tr (Erişim:08.06.2023)

Bölüm 6

FEN BİLGİSİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ WEB 2.0 ARAÇLARINI KULLANARAK HAZIRLADIKLARI KAVRAM AĞLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Yusuf ZORLU¹
Fulya ZORLU²

GİRİŞ

Kavram ağları fen eğitiminde yararlı bir araç olarak tanımlanmış ve fen eğitimini önemli ölçüde geliştirebilecek güçlü araçlar olarak değerlendirilmiştir (Zorlu & Zorlu, 2021). Fen eğitiminde öğrencilerin kavramsal bilgilerini ve bu bilgilerin ilişkisel yapısını temsil etmeleri yönüyle bilimsel bilginin görselleşmesine ve düzenlenmesine yardımcı olarak bilimsel kavramların yapılandırılmış bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır. Böylece fen eğitiminde kavram ağlarının kullanımı öğrencilerin bilgi yapılarının daha derinlemesine anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Bu yönleriyle değerlendirildiğinde etkili öğretim süreci çıktıları elde etmek için fen eğitiminde kavram ağlarının kullanılması önerilmektedir (Badr & Abu-Ayyash, 2019; Dinsever, Zorlu & Zorlu, 2023; Gürlek & Demirkuş, 2020; Heimlich & Pittelman, 1986). Özetle kavram ağları karmaşık kavramların anlaşılmasını, hatırlanmasını ve düzenlenmesini geliştirme yetenekleri nedeniyle fen eğitiminde paha biçilmezdir.

Fen eğitiminde kavram ağı kullanılarak gerçekleştirilen araştırma sonuçları, kavram ağlarının fen eğitimine entegrasyonunun kavramsal anlamayı artırma (Na & Na, 2019), öğrenme ve bilgi transferi sağlama, öğrenme motivasyonu ve aktif katılım sağlama (Nesbit & Adesope, 2006) durumlarında son derece etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Zorlu ve Zorlu (2021) kavram ağı kullanımının karmaşık kavramları kavramaya yardımcı olmadaki yararlılığını vurgulayarak, sürecin fen eğitiminde hem öğretim hem de araştırma faaliyetlerini desteklediğini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırma bulguları fen eğitiminde kavram ağlarının

¹ Doç. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD, yusuf.zorlu@dpu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-4203-0908

² Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Eğitimi AD, fulya.zorlu@beun.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-8167-0839

düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin kavram ağı hazırlarken kazandıkları becerileri nasıl kullandıklarını ve etkilerini inceleyen farklı araştırmaların yapılması ilgili alanyazına katkıda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgül-Fırat, E., & Köksal, M. S. (2017). The relationship between use of Web 2.0 tools by prospective science teachers and their biotechnology literacy. *Computers in Human Behavior*, 70, 44-50. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.12.067>
- Aktepe, V., Cepheci, E., Irmak, S., & Palaz, Ş. (2017). Hayat bilgisi dersinde kavram öğretimi ve kavram öğretiminde kullanılabilir teknikler üzerine kuramsal bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 3(1), 33-50.
- Alkış-Küçükaydın, M. (2020). Fen eğitiminde kavram öğretimi konulu araştırmaların sistematik derleme yöntemiyle incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 21(2), 36-56. <https://doi.org/10.12984/eeefed.746326>
- Anderson, T. (2007). *The theory and practice of online learning*. Athabasca University Press.
- Azid, N., Shi, L., Saad, A., Man, S., & Heong, Y. (2022). The COVID-19 pandemic: Web 2.0 tools as an alternative instruction for science in secondary schools. *International Journal of Information and Education Technology*, 12(6), 467-475. <https://doi.org/10.18178/ijiet.2022.12.6.1643>
- Badr, H. M., & Abu-Ayyash, E. A. S. (2019). Semantic mapping or rote memorisation: Which strategy is more effective for students' acquisition and memorization of 12 vocabulary?. *Journal of Education and Learning*, 8(3), 158-174.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Dinsever, A. B., Zorlu, Y., & Zorlu, F. (2023). Action research on improving students' conceptual understanding in the "Force and Energy" unit through semantic mapping. *International Journal of Contemporary Educational Research*, 10(4), 875-892. <https://doi.org/10.52380/ijcer.2023.10.4.474>
- Fitzgerald, W. J., Elmore, J., Kung, M., & Stennen, A. J. (2017). The conceptual complexity of vocabulary in elementary-grades core science program textbooks. *Reading Research Quarterly*, 52(4), 417-442. <https://doi.org/10.1002/rrq.184>
- Gürlek, M., & Demirkuş, N. (2020). Botanik kavramları öğretiminde, kavram çözümleme tabloları, kavram ağları ve kavram haritalarının uygulanması. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1391-1414.
- Gürsoy, G., & Göksun, D. O. (2019). The experiences of pre-service science teachers in educational content development using Web 2.0 tools. *Contemporary Educational Technology*, 10(4), 338-357. <https://doi.org/10.30935/cet.634168>
- Hamlı, S., & Hamlı, D. (2021). Web 2.0 araçlarının derslerde kullanılmasının akademik başarıya etkisi. *Uygulamada Eğitim ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-16.
- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. *Review of Educational Research*, 77(1), 81-112.
- Heimlich, J. E., & Pittelman, S. D. (1986). *Semantic mapping: Classroom applications*. Newark, DE: IRA Publications.

- Johnson, A. P. (2015). Eylem araştırması el kitabı (2. baskı) (Y. Uzuner & M. Özten-Anay, Çev.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karabulut, S., & Zorlu, F. (2023). "Saf madde ve karışımlar" ünitesinde modeller ve kavram ağları ile öğrencilerin başarılarını geliştirme. In E. Bay (Ed.), *Eğitim bilimleri alanında uluslararası araştırma ve değerlendirmeler* (pp. 141-156). Serüven Yayınevi.
- Kinchin, I. M. (2020). A 'species identification' approach to concept mapping in the classroom. *Journal of Biological Education*, 54(1), 108-114. <https://doi.org/10.1080/00219266.2018.1546763>
- Luo, T. (2013). Web 2.0 for language learning. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 3(3), 1-17. <https://doi.org/10.4018/ijcallt.201307010>
- McIntosh, A. (1995). Conceptual teaching + semantic mapping = discovering connections. *Perspectives in Education and Deafness*, 14(1), 11-17.
- McTaggart, R. (1991). Principles for participatory action research. *Adult Education Quarterly*, 41(3), 168-187.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (Y. Uzuner, Çev.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Mintzes, J. J., Wandersee, J. H., & Novak, J. D. (1997). *Teaching science for understanding: A human constructivist view*. Academic Press.
- Na, R., & Na, A. (2019). Semantic mapping strategy on students' vocabulary learning result. *Lingua Jurnal Pendidikan Bahasa*, 15(2), 27-34. <https://doi.org/10.34005/lingua.v15i2.357>
- Nesbit, J. C., & Adesope, O. O. (2006). Learning with concept and knowledge maps: A meta-analysis. *Review of Educational Research*, 76(3), 413-448.
- Novak, J. D., & Cañas, A. J. (2008). The theory underlying concept maps and how to construct and use them. *Technical Report IHMC CmapTools*.
- Reza, N. A., & Azizah, N. A. (2019). Semantic mapping strategy on students' vocabulary learning result. *Lingua Jurnal Pendidikan Bahasa*, 15(2), 27-34. <https://doi.org/10.34005/lingua.v15i2.357>
- Sadler, D. R. (1989). Formative assessment and the design of instructional systems. *Instructional Science*, 18(2), 119-144.
- Solomon, G., & Schrum, L. (2010). Web 2.0: How-to for educators. International Society for Technology in Education.
- Vakilifard, A., Bahramlou, K., & Mousavian, M. (2020). The effect of cooperative learning approach and semantic mapping strategy on the acquisition of L2 Persian vocabulary. *Cogent Education*, 7(1), 1-14. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2020.1762287>
- White, R. T., & Gunstone, R. F. (1992). *Probing understanding*. Routledge.
- Woodberry, E., & Barnes, C. (2010). Facilitating students' success: Student support and learning resources in universities. In P. Peterson, E. Baker, & B. McGaw (Eds.), *International encyclopedia of education* (pp. 427-432). Elsevier.
- Zarei, A. A., & Adami, S. (2013). The effects of semantic mapping, thematic clustering, and notebook keeping on L2 vocabulary recognition and production. *Journal of English Language Teaching*, 3(2), 17-27.
- Zorlu, F., & Zorlu, Y. (2020). Fen bilgisi öğretmen adaylarının mikroskop konusuna yönelik kavramları öğrenmelerinin geliştirilmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(25), 3582-3600. <https://doi.org/10.26466/opus.647849>

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları VI

- Zorlu, Y., & Zorlu, F. (2021). Investigation of prospective science teachers' understandings on ergastic substances with the semantic mappings. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(1), 86-98. <https://doi.org/10.17220/ijpes.2021.8.1.199>
- Zorlu, Y., & Zorlu, F. (2023). Web 2.0 araçları ve kavram ağları: Hazır gıda teknolojileri örneği. In A. Aydoğan Yenmez & S. Gökçe (Eds.), *Matematik ve Fen Eğitiminde Yenilikçi Uygulamalar* (pp. 94-117). Ankara: Anı Yayıncılık.

Bölüm 7

PSİKOLOJİK DANIŞMAN ÖZ BAKIMI

Makbule KALI SOYER^{1*}

GİRİŞ

Psikolojik danışma ve psikolojik danışman

İnsanlar yaşamları boyunca hayatlarına dair birçok güçlükle karşılaşabilirler; bazen doğru seçimi yapmaya yönelik bir karar vermeme, bazen olaylar karşısında nasıl davranması gerektiğini bilememe, bazen gelişen olaylar karşısında aşırı zorlanma ve üstesinden gelememe vb. gibi durumlar ile karşılaştığında, ana-baba, arkadaş, dost veya bir toplumsal lider vb gibi kişilerden yardım isteyerek sorunlarını çözmek isterler. Ancak, izlenen bu yol kişiler için her zaman çözüm üretmeyebileceği gibi yine, en uygun ve en yararlı çözümü de sunmayabilir. Bu koşullarda kişiler daha etkin yardım alabileceği bir uzmana danışmaya ihtiyaç duyabilir. Böyle bir durumda devreye girecek olan uzman sayılan meslek elemanlarından biri “psikolojik danışmanlar”dır. Psikolojik danışma, bireylerin kişisel olarak iç dünyalarına ilişkin ve kişilerarası bağlamda çevrelerindeki kişilerle olan sorunlarının ve kaygılarının anlaşılması sürecinde ortaya çıkmıştır (Hackney ve Cormier, 2008). Hackney ve Cormier(2008,4)’e göre bu şekilde ihtiyaç duyulan psikolojik danışma “bir nevi değişim, önleme ya da yaşamı daha yaşanılır kılma, yaşamı zenginleştirme” aracı olarak tanımlanabilir.

Gladding (2013,5)’e göre bir meslek olarak psikolojik danışma, geleneksel psikoterapinin aksine, rehberlik hareketinden gelmiştir. Ancak, psikoterapi “yeterliğin geri kazanılması”na odaklanırken, profesyonel psikolojik danışma, ruhsal bozuklukları iyileştirmeye odaklanmanın yanı sıra, büyüme ve iyilik haline de odaklanan klinisyenlerin uygulamalarını kapsayan geniş kapsamlı bir meslektir (Gladding, 2013). Benzer şekilde, Corsini (2012), psikolojik danışma ve psikoterapinin nitelik bakımından aynı olduğunu, psikolojik danışman ve psikoterapistin aynı şeyleri yaptığını belirtmektedir. Alanyazında da psikolojik

* Bu çalışmaya verdiği katkıdan dolayı öğrencim Özlem ACAR BULUT’a teşekkür ederim.

¹ Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık AD, makbulesoyer@marmara.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9031-5721

karşılamanın, tükenmişliğin fiziksel semptomlarını azaltan ve iyilik halini destekleyen bir öz bakım programı uygulamaktan fayda sağlayacaktır. Neyi kontrol ettiklerini ve neyin kendi kontrollerinde olmadığını anlamaya başlayan danışmanların, tükenmişlik semptomlarında bir azalma meydana gelmektedir. Bu kaçınılmaz olarak danışan bakımı üzerinde olumlu bir etki yaratmakta ve bir bütün olarak kurumların ve danışmanların etkinliğini artıracaktır (Regan, 2012). Danışmanlar ayrıca kendi fiziksel, zihinsel veya duygusal sorunlarının farkında olarak etkililiklerini yitirme belirtilerine karşı farkındalık geliştirmelidir. Buna ek olarak, danışmanlar, etkililiğini yitirme sonucu ortaya çıkan olumsuz durumların bir danışana veya başkalarına zarar verme olasılığı yüksek olduğunda profesyonel hizmet sağlamaktan kaçınılmalıdır. Mesleki yetersizlik noktasına ulaşan ve bu amaca yeterince ulaşmalarını engelleyen sorunlar ortaya çıktığında gerekli yardımları almalıdırlar. ACA ve Kraus'a (2005) göre danışanların ihtiyaçlarını yeterince ve yeterli bir şekilde karşılayacak şekilde işe devam edebilene kadar mesleki sorumluluklarını sınırlamaları, askıya almaları veya sona erdirmeleri gerektiğini önemle vurgulamaktadır.

KAYNAKÇA

- American Counseling Association. (2005). *ACA code of ethics*. Alexandria, VA: Author.
- Barnett, J. E., & Cooper, N. (2009). Creating a culture of self-care. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 16(1), 16-20. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2850.2009.01138.x>
- Bradley, N., Whisenhunt, J., Adamson, N., & Kress, K. E. (2014). Creative approaches for promoting counselor self-care. *Journal of Creativity in Mental Health*, 8(4), 456-469. <https://doi.org/10.1080/15401383.2013.844656>
- Brockman, H. (2012). *Essential self-care for caregivers and helpers: Preserve your health, maintain your well-being and create effective boundaries*. Oregon: Columbia Press.
- Capuzzi, D., & Gross, D. R. (Eds.). (2017). *Introduction to the counseling profession*. New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- Christopher, J. C., & Maris, J. A. (2010). Integrating mindfulness as self-care into counselling and psychotherapy training. *Counselling and Psychotherapy Research*, 10(2), 114-125. <https://doi.org/10.1080/14733141003750285>
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma, psikoterapi kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayınları.
- Cormier, S., & Hackney, H. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci elkitabı* (T. Ergene & S. A. Sevim, Çev.). Ankara: Mentis Yayınları.
- Corsini, R. J., & Wedding, D. (2012). *Modern psikoterapiler* (E. Güzelyazıcı, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Culver, L. M. (2011). *Counselor perceptions of the efficacy of training and implementation of self-care strategies related to trauma work* (Doctoral dissertation). University of New Orleans. <https://scholarworks.uno.edu/td/1298>

- Çakır, G., Baker, Ö. E., & Özer, B. U. (2018). Hizmet verenler için stres tepkileri, travma sonrası gelişim, stres yönetimi ve öz bakım. In *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, Psikososyal Uygulamalar Katılımcı Kitabı* (pp. 41-71).
- Dye, L., Burke, M. G., & Wolf, C. (2019). Teaching mindfulness for the self-care and well-being of counselors-in-training. *Journal of Creativity in Mental Health, 14*(1), 1-14. <https://doi.org/10.1080/15401383.2019.1642171>
- Gladding, S. T. (2013). *Psikolojik danışma: Kapsamlı bir meslek* (N. Voltan-Acar, Çev. Ed.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güler, D. (2018). *Psikolojik danışman adaylarının öz-bakım davranışlarını geliştirmek amacıyla "Psikolojik Danışmanlarda Öz-Bakım" dersinin tasarlanması ve uygulanması* (Doctoral dissertation). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Hammerton, R. (2019). *Novice therapists' perception and use of self-care* (Doctoral dissertation). University of Ottawa.
- Hasson, G. (2020). *The self-care handbook: Connect with yourself and boost your wellbeing*. West Sussex: Wiley Brand.
- Kraus, V. I. (2005). Relationship between self-care and compassion satisfaction, compassion fatigue, and burnout among mental health professionals working with adolescent sex offenders. *Counseling and Clinical Psychology Journal, 2*(1), 81-89.
- Lopez, L. G. (2016). Self-care: The missing link in best practice – Part I. *Communiqué, 45*(4), 1-7.
- Martin, A. H. (2009). *An exploratory study of self-care and wellness in early career female psychologists* (Doctoral dissertation). The State University of New Jersey.
- Plath, A. (2019). *Wellness and self-care of counselor education and supervision* (Doctoral dissertation). Northern Illinois University, Department of Counseling and Higher Education.
- Posluns, K., & Gall, T. L. (2020). Dear mental health practitioners, take care of yourselves: A literature review on self-care. *International Journal for the Advancement of Counseling, 42*, 1-20. <https://doi.org/10.1007/s10447-019-09382-w>
- Regan, A. (2012). *Counselor burnout and self-care within an outpatient mental health agency* (Master's thesis). The College at Brockport, State University of New York.
- Richards, K. C., Campenni, C. E., & Muse-Burke, J. L. (2010). Self-care and well-being in mental health professionals: The mediating effects of self-awareness and mindfulness. *Journal of Mental Health Counseling, 32*(3), 247-264. <https://doi.org/10.17744/meh-c.32.3.0n31v208vwx00g15>
- Salahi, F., Abdullah, H. S., Farhang, M., & Amini, S. (2014). Self-care strategies in novice Malaysian counselors: A case study. *The Social Sciences, 9*(1), 14-19.
- Skovholt, T. M., Grier, T. L., & Hanson, M. R. (2001). Career counseling for longevity: Self-care and burnout prevention strategies for counselor resilience. *Journal of Career Development, 27*(3), 167-176. <https://doi.org/10.1177/089484530102700303>
- Star, K. L. (2013). *The relationship between self-care practices, burnout, compassion fatigue, and compassion satisfaction among professional counselors and counselors-in-training* (Doctoral dissertation). Kent State University.
- Thompson, E. H., Frick, M. H., & Black, S. T. (2011). Counselor-in-training perceptions of supervision practices related to self-care and burnout. *The Professional Counselor, 1*(3), 152-162. <https://doi.org/10.15241/eht.1.3.152>

Güncel Alan Eğitimi Araştırmaları VI

- Vonzy, D. A., & Evans, T. (2013). Evaluating a self-developed physical wellness self-care plan: A single-subject design. *VISTAS*, 92, 1-12.
- Weiss, L. (2004). *Therapist's guide to self-care*. New York: Brunner Routledge.
- Williams, I. D., Richardson, T. A., Moore, D. D., Gambrel, L. E., & Keeling, M. L. (2010). Perspectives on self-care. *Journal of Creativity in Mental Health*, 5, 321-338. <https://doi.org/10.1080/15401383.2010.507693>
- Hampden-Thompson, G., & Galindo, C. (2017). School-family relationships, school satisfaction and the academic achievement of young people. *Educational Review*, 69(2), 248-265. <https://doi.org/10.1080/00131911.2016.1207613>
- Kline, B. R. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- Nal, M. (2018). *Hastanelerde acil yardım ve afet yönetimi*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.

Bölüm 8

EDGAR ALLAN POE'NUN KISA HİKÂYELERİNDE JUNGİEN ARKETİPLER

Engin BÖLÜKMEŞE¹
Melis Serra KETENCİ²

GİRİŞ

Edebiyat, geçmişten günümüze disiplinlerarası bir varlık olarak karşımıza çıkmıştır. Bir edebi eser, ortak noktaları insan olmak suretiyle birçok farklı disiplinleri bir araya getirir ve okuyucusuna sunar. İnsanı konu alan ve edebiyatla sık sık aynı cümlelerin içinde gördüğümüz bu sahalardan biri de psikolojidir. Edebiyatta psikoloji yazarın veyahut karakterin bilincine dalmamızı, insan ruhunun derinliklerini kavramamızı ve elimizdeki metnin iç yüzünü görebilmemizi sağlar.

Temelleri Sigmund Freud tarafından atılıp daha sonra Carl Gustav Jung tarafından ilerletilen psikanalizin kavramlarından biri de arketiptir. Freud'a göre insanın hayatının uzamında çocukluk getirileri vardır. Ancak Jung, bundan daha fazlası olduğunu düşünür, daha ilkel ve geniş bir kavram ortaya atar. Arketip kavramını Antik Yunan'a dayatır ve hatta bu fikri ilk olarak Platon'un idealar kavramıyla ortaya attığını öne sürer. Arketipler temel olarak tüm insanlığın ortak bilinçaltında yatan ve ilkel atalarımızdan bize ulaşmış öğelerdir. Arketipler bilinçaltımızda bizim orada olduğunu bilmediğimiz ancak belirli durumlarda karşımıza çıkan 'varlıklar'dır. Carl Gustav Jung, temel arketipleri dörde böler: Persona, gölge, anima/animus ve öz.

Edgar Allan Poe, edebiyat dünyasında derin psikolojik temaları işleyen ve insan ruhunun karanlık yanlarını ustalıkla kaleme alan yazarlardan biridir. Kısa hikâyelerinde, bilinçaltının derinliklerini keşfetmek ve insan psikolojisinin karmaşıklıklarını açığa çıkarmak amacıyla sembolik ve çok katmanlı bir yazım tekniği kullanır. Carl Gustav Jung'un arketip teorisi, Poe'nun hikâyelerindeki karakterlerin ve olayların daha derin anlamlarını kavramamıza yardımcı olur.

¹ Doç.Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Karşılaştırmalı Edebiyat Bölümü, Batı Dilleri ve Edebiyatları AD, enginb@gmail.com, ORCID iD: 0000-0002-6482-7512

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karşılaştırmalı Edebiyat AD, mserraketenci@outlook.com, ORCID iD: 0009-0006-4698-5863

Poe'nun eserleri, yalnızca edebi birer korku hikâyesi olmanın ötesinde, Jung'un psikolojik kuramlarıyla bağlantılı olarak, insan doğasının anlaşılması için güçlü bir araçtır. Jung'un arketip teorisi, Poe'nun karakterleri ve olay örgüleri üzerindeki etkisini derinleştirerek, bu hikâyelerin evrensel ve zamansız doğasını vurgular. Jung'un kuramları ışığında Poe'nun metinlerini çözümlmek, insan psikolojisinin karmaşıklığını ve bilinçdışının gücünü anlamak açısından zengin bir perspektif sunar.

KAYNAKÇA

- Akça, D. H. (2017, Nisan 8). Yedinci gün romanında gölge arketipi. *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, 187-205.
- Akça, H. (2017). Yedinci gün romanında gölge arketipi. *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, 4(1), 187-205.
- Carl Jung Resources. (2024, Ağustos 29). Self. *Carl Jung Resources*. <https://www.carl-jung.net/self.html>
- Fordham, F. (2001). *Jung psikolojisinin ana hatları* (S. B. Ünsaldı, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Griffith, C. (1971). *Poe's "Ligeia and the English Romantics*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Guercio, G. D. (2019). *Psychology in Edgar Allan Poe*. Berlin: Logos Verlag Berlin.
- Gülcan, C. (2020). Psikolojik tipler ve Jung psikolojisi üzerine bir değerlendirme. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3), 284-297.
- Jung, C. G. (1971). *Psychological types* (H. G. Baynes, Trans.). Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Jung, C. G. (2006). *Analitik psikoloji* (M. Banu, Çev.). İstanbul: Payel Yayınları.
- Jung, C. G. (2021). *Dört arketip* (E. Tunca, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Karaçay, F. (2016). Bilge Karasu'nun "Bir Ortaçağ Abdalı" adlı öyküsünde arketipler ve semboller. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 33(1), 169-177.
- Matthews, R. (2004). *Teaching out of the unconscious: The role of shadow and archetype*. South Australia: Shannon Research Press.
- Meredith-Owen, W. (2011, Kasım 1). Jung's shadow: Negation and narcissism of the self. *Journal of Analytical Psychology*, 56(6), 674-691. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5922.2011.01935.x>
- Moran, B. (2020). *Edebiyat kuramları ve eleştirisi* (4. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Poe, E. A. (2018). Kara kedi. In S. Doyle, S. Le Fanu, & E. Poe (Eds.), *Horror story, kara kedi* (pp. 183-192). İstanbul: Elhamra Kitap.
- Poe, E. A. (2019). *Kızıl ölümün maskesi*. İstanbul: Ren Kitap.
- Serrican, E. (2015). Carl Gustav Jung'un analitin psikoloji kuramındaki arketip kavramının edebiyata yansımaları. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(5), 1205-1215.
- Sungurlar, I. (2013). *Bir arketip olarak gölge*. İstanbul: Işık Üniversitesi Yayınları.
- The Poe Museum. (tarih yok). The Poe Museum. <https://poemuseum.org/poe-biography/>
- The SAP. (2024, Eylül 3). About Carl Jung. *The Society of Analytical Psychology*. <https://www.thesap.org.uk/articles-on-jungian-psychology-2/carl-gustav-jung/>
- Turut, A. (2016). Yusuf Atılgan'ın "Çıkmayan" adlı öyküsünde gölge arketipi ve kitle psikolojisi. *Söylem*, 1(2), 221-227.

Bölüm 9

KAPSAYICI EĞİTİM ORTAMLARINDA İŞ BİRLİĞİ: İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

Necla İŞIKDOĞAN UĞURLU¹

GİRİŞ

Eğitim yönetimi, hedeflere etkili bir şekilde ulaşmak için tüm kaynakları verimli bir şekilde kullanarak eğitim görevlerini yerine getirmede izlenen süreç olarak tanımlanmaktadır (Murtadlo ve Hazin, 2018). Eğitim hizmetlerinde kullanılan kaynaklar; eğitim personeli, öğrenciler, topluluklar, müfredat, fonlar (finans), eğitim tesisleri ve altyapı, yönetim ve eğitim ortamı gibi pek çok faktörü içermektedir. Lantang ve ark. (2023) göre eğitim yönetiminin önemli görülen birkaç basamağı bulunmaktadır. Bu basamaklar yönetsel ve süreçle ilişkilidir. Eğitim yönetimi; eğitim hizmetlerinin planlanması, uygulama süreci, koordinasyonu, rehberliği ve denetimi ile beraber idari yönetimin iletişim becerilerine odaklanması gerekir. Eğitim yönetimi sürecinin; nitelikli eğitim hedeflerine ulaşmada sistematik olarak planlama, örgütleme, koordine etme, iletişim becerilerini geliştirme, motive etme, bütçe hesaplarını yapma, personel temini, değerlendirme ve rapor oluşturma gibi basamakları barındırması gerekir. İdari yönetim bütçe, toplum ve okul arasında ilişkileri sağlamada aktif olarak yer almalıdır. Sözü geçen basamakları ile bileşenler, bireysel farklılıkların yönetimine yönelik okul ortamında kapsayıcılığı da ilgilendirmektedir. Kapsayıcı eğitim ortamlarında okulların özel gereksinimli çocuklara yönelik eğitim öğretim hizmetlerinde yetkinliğe sahip eğitimciler ve uzmanlarla çalışması büyük öneme sahiptir. Etkili kapsayıcı eğitim uygulamalarında insan kaynaklarının okullarda aktif bir şekilde yer alması, güçlendirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. İnsan kaynakları yönetimi kapsayıcı eğitim hizmetlerinin uygulanmasındaki güçlüklerin üstesinden gelmek ve tüm çocuklar için yeteneklerine uygun eğitim hizmetlerinden yararlanabilmeleri bakımından vazgeçilmezdir (Murtadlo ve Hazin, 2018).

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Ereğli Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Zihin Engelliler Eğitimi AD, necla_idogan@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0002-1795-0470

ve sorumluluklarını açıkça belirtin. Belirli görevler ve sorumluluklar için yönergeler belirleyin, aynı zamanda iş birliği ve sorun çözme için esneklik sağlayın.

- c) **Eğitim ve mesleki gelişim sağlayın:** Öğretmenlere ve ekipte yer alan diğer personele becerilerini ve bilgilerini geliştirmeleri için eğitim fırsatları sunun.
- d) **Düzenli Ekip Toplantıları yapın:** kapsayıcı ortamlarda öğrencilerin ilerlemesini tartışmak, güncellemeleri paylaşmak ve beyin fırtınası yaparak stratejilerini ortaya koymak için düzenli ekip toplantıları planlayın. Bu toplantılar iş birliği yapma, erişilebilir hedefler oluşturma ve ortaya çıkabilecek zorluklarda nasıl uygulamalara yer verileceği konusunda fırsatlar sunar.
- e) **Karşılıklı Saygı ve Takdiri Teşvik Edin:** Sınıftaki öğretmenlerin ve diğer personellerin katkılarını tanıyın ve takdir edin. Başarıları kutlayın, uzmanlıklarını kabul edin ve karşılıklı saygı duymayı ve destek olmayı teşvik edin.

KAYNAKÇA

- Bal, A., Afacan, K., & Cakir, H. I. (2018). Culturally responsive school discipline: Implementing learning lab at a high school for systemic transformation. *American Educational Research Journal*, 55 (5), 1007-1050.
1007–1050. <https://doi.org/10.3102/0002831218768796>
- Boxall, P. & Purcell, J. (2003). *Strategy and human resource management*. Basingstoke: Palgrave MacMillan.
- Bjørnsrud, H. & Nilsen, S. (2019). Joint reflection on action. A prerequisite for inclusive education? A qualitative study in one local primary/lower secondary school in Norway. *International Journal of Inclusive Education*, 23(2), 158–173. <https://doi.org/10.1080/13603116.2018.1427153>
- Brownell, M. T., Adams, A., Sindelar, P., Waldron, N. & Vanhover, S. (2006). Learning from collaboration: The role of teacher qualities. *Exceptional Children: Council for Exceptional Children*, 72, 169-185.
- Butera, G. (2005). Collaboration in the context of Appalachia: The case of Cassie. *Journal of Special Education*, 3, 106-116.
- Cenci, A., Lemos, M. F., Vilas Bôas, M. F., Damiani, M. F. & Engeström, Y. (2020). The contradictions within inclusion in Brasil. *Learning, Culture and Social Interaction*, 24 in press, 100375. <https://doi.org/10.1016/j.lcsi.2019.100375>
- Conderman, G., & Johnson-Rodriguez, S. (2009). Beginning teachers' views of their collaborative roles. *Preventing School Failure*, 53(4). 235-244.
- DeArmond, M. M., Shaw, K.L. & Wright, P.M. (2009). Zooming in and zooming out: Rethinking school district human resource management. In: Goldhaber, D. and Hannaway, J. (eds) *Creating a New Teaching Profession*. Washington, DC: The Urban Institute, pp.53–80.
- Desfriyati, D. & Dewi, D. A. (2022). Pengaruh ilmu pengetahuan dan teknologi pada gaya anak milenial dan etika pancasila. *Jurnal Kewarganegaraan*, 6(1), 1790–1795.

- Eleweke, C.J. & Rodda, M. (2002). The challenges of enhancing inclusive education in developing countries. *International Journal of Inclusive Education*, 6 (2), 113-113-126.
- Elwood, F. H.& James, W.T (1996). Trends towards a closer integration of vocational education and human resources development. *Journal of Vocational and Technical Education* 23(3). 7.
- Hagelman, E. (2013). Special education co-teachers' perceptions: Collaboration, involvement in instruction, and satisfaction. (Doctoral Dissertation). University of New Orleans, New Orleans, LA.
- Hernandez, S. J. (2013). Collaboration in special education: Its history, evolution, and critical factors necessary for successful implementation . *US-China Education Review B*, 3(6), 480-498.
- Huang, Xiaoyu, Yang, Fu, Zheng, Jiaming, Feng, Cailing, & Zhang, Lihua. (2023). Personalized human resource management via hr analytics and artificial intelligence: theory and implications. *Asia Pacific Management Review*. <https://Doi.Org/Https://Doi.Org/10.1016/J.Apmrv.2023.04.004>
- Johnsen, B.H. & M. D. Skjørten, M.D. (2001). Education-special needs education: an introduction. Unipub.
- Lantang, D., Sumual, T. E., Usuh, E. J., Tuerah, P. R., & Sumual, S. D. (2023). Human resource management in special education. *Interdisciplinary Journal and Hummanity (INJURITY)*, 2(4), 344-365.
- Loeb S., Kalogrides D. & Be'teille T (2012) Effective schools: Teacher hiring, assignment, development, and retention. *Education* 7(3): 269–304.
- Lyons, S., Thompson, S., & Timmons, V. (2016). “We are inclusive. We are team. Let’s just do it”: Commitment, collective efficacy, and agency in four inclusive schools. *International Journal of Inclusive Education*, (8), 889–907. <https://doi.org/10.1080/13603116.2015.1122841>
- Murtadlo, M., & Hazin, M. (2018). Model of human resource management in inclusive education in East Java. 212, 541–544. <https://doi.org/10.2991/icei-18.2018.117>
- Niles, W. J., & Marcellino, P. A. (2004). Needs based negotiation: A promising practice in school collaboration. *Teacher Education and Special Education*, 27(4), 419-432.
- Nwaka, N.G. & Ofojebe, W. N (2010).Strategies for coping with shortage of resources in primary school administration in AnambraState. *Journal of Education Leadership*, 1 (1) 29-36.
- Oduma, C. A. (2012). Fundamentals of entrepreneurship education. Abakaliki: Citizens' Advocate Publishers.
- OECD (2014) TALIS 2013 Results. An international perspective on teaching and learning. Paris: Organisation for Economic Cooperation and Development.
- Omebe C.A. (2014). Human resource management in education: Issues and challenges. *British Journal of Education*, 2(7) 26-31.
- Paju, B., Rätty, L., Pirttimaa, R., & Kontu, E. (2016).) The school staff's perception of their ability to teach special educational needs pupils in inclusive settings in Finland. *International Journal of Inclusive Education*, 20 (8), 801–815.
- Piowar-Sulej & Katarzyna. (2021). Human resources development as an element of sustainable HRM- with the focus on production engineers. *Journal Of Cleaner Production*, 278, 124008. <https://Doi.Org/Https://Doi.Org/10.1016/J.Jclepro.2020.124008>
- Ritzman, M. J., Sanger, D., & Coufal, K. L. (2006). A case study of a collaborative speech. Language pathologist. *Communication Disorders Quarterly*, 27, 221-231.

- Rivkin S.G., Hanushek EA & Kain JF (2005) Teachers, schools, and academic achievement. *Econometrica* 73(2): 417–458.
- Robbins-Etlen, C. A. (2009). The perception of special and general education teachers of inclusion of students with emotional and behavioral disorders (EBD) as it relates to “collaboration” and “student-teacher” relationships. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences*, 70(2-A), 534.
- Runhaar, P. (2016). How can schools and teachers benefit from human resources management? Conceptualizing HRM from content and process perspectives. *Educational Management Administration & Leadership*, 45(4), 639-656. <https://doi.org/10.1177/1741143215623786>
- Savolainen, H., Engelbrecht, P., Nel, M. & Malinen, O. (2012). Understanding teachers' attitudes and self-efficacy in inclusive education: Implications for pre-service and in-service teacher education. *European Journal of Special Needs Education*, 27 (1), 51–68. <https://doi.org/10.1080/08856257.2011.613603>
- Sileo, J. M. (2011). Co-teaching: Getting to know your partner. *Teaching Exceptional Children*, 43(5), 32-39.
- Snell, M. E., & Janney, R. (2005). *Collaborative teaming* (2nd ed.). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Suriastini, Ni Ketut. (2013). Pengaruh fungsi kepemimpinan terhadap semangat kerja karyawan bagian departemen personalia pada hotel puri bagus candidasa karangasem. *Jurnal Pendidikan Ekonomi Undiksha*, 1(1).
- Vekeman E, Devos G & Tuytens M (2014) The influence of teachers' expectations on principals' implementation of a new teacher evaluation policy in Flemish secondary education. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 27(2): 129–151.
- Wiggins, K. C., & Damore, S. J. (2006). Survivors or friends? A framework for assessing effective collaboration. *Teaching Exceptional Children*, 38(5), 49-56.